

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSN Marek Sychowicz

w sprawie z powództwa E. B.

przeciwko Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej „P.(...)” w W.

o ustalenie nieważności umowy, przydział lokalu i ustanowienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu,

na skutek skargi E. B. o wznowienie postępowania

w sprawach VI ACa (...) i VI ACa (...) zakończonych prawomocnymi wyrokami Sądu Apelacyjnego z dnia 6 lipca 2006 r.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2010 r.,

zażalenia skarżącej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 7 stycznia 2010 r., sygn. akt VI ACa (...), VI ACa (...),

- 1) **oddala zażalenie;**
- 2) **zasądza od E. B. na rzecz Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej „P.(...)” w W. kwotę 1.200 zł tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Wyrokami z 5 października 2004 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił w całości powództwa E. B. przeciwko pozwanej Spółdzielni. Apelacje powódki od tych orzeczeń zostały oddalone przez Sąd Apelacyjny wyrokami z 6 lipca 2006 r., sygn. VI ACa (...) i sygn. VI ACa (...). W skardze z 23 października 2006 r. E. B. wniosła o wznowienie postępowań w obu sprawach i wskazała, że podstawą dla obu wyroków Sądu Apelacyjnego były fałszywe zeznania Prezesa pozwanej oraz podrobione dokumenty, a w sprawie istnieją dodatkowe dowody i okoliczności faktyczne, które skarżąca wykryła po zapoznaniu się z aktami księgi wieczystej prowadzonymi dla nieruchomości, której dotyczył spór.

Postanowieniem z 28 stycznia 2009 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę, wskazując na brak istnienia podstaw do wznowienia postępowania. Postanowieniem z 26 sierpnia 2009 r., sygn. akt I Cz (...), Sąd Najwyższy uchylił to postanowienie z powodu naruszenia art. 410 § 1 k.p.c., gdyż skarżąca nie została wezwana do uzupełnienia braku skargi przez doprecyzowanie podstawy wznowienia postępowania identyfikowanej przez nią jako oparcie wyroków na podrobionym dokumencie. Według Sądu Najwyższego, okoliczności te zostały powołane w uzasadnieniu skargi, ale Sąd Apelacyjny nie przeanalizował ich przed wydaniem orzeczenia.

W toku ponownego rozpoznawania sprawy przez Sąd Apelacyjny, skarżąca podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko, wskazując, że o sfalszowaniu dokumentów świadczy sposób ustanowienia użytkownika wieczystego, w związku z którym Spółdzielnia nie poniosła kosztów nabycia i uzbrojenia gruntów. Dokumentami, które zgodnie z twierdzeniami skarżącej miały zostać w ten sposób podrobione są: pismo procesowe pełnomocnika pozwanej z 6 lipca 2004 r. [przez niezgodne z prawdą wskazanie, że w zamian za zrzeczenie się przez skarżącą praw do dotychczasowego lokalu uzyskała ona zwolnienie z pokrycia w ramach wkładu całości kosztów budowy - k. (...)] wraz z załącznikiem [przez nieprawdziwe informacje co do rozliczenia inwestycji i kosztów budowy oraz podpisanie go niezgodne z zasadami reprezentacji Spółdzielni - k. (...)], a także załącznik do umowy z 1 grudnia 2007 r. „Zasady realizacji inwestycji budowy budynku mieszkalnego przy ulicy B.” [przez podanie niezgodnej z prawdą wysokości kosztów budowy - k. (...)]. Skarżąca stwierdziła także, że dla Sądu Apelacyjnego wiążące jest to, że Sąd Najwyższy uznał okoliczności przytoczone

w skardze a wskazujące na podrobienie dokumentów za przesłankę uzasadniającą wznowienie postępowania.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę powódki o wznowienie postępowań, wskazując, że nie została ona oparta na ustawowej podstawie (art. 410 § 1 k.p.c.). Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd Najwyższy uchylając poprzednie postanowienie nie przesądził tego, że skarga spełnia ustawowe przesłanki wznowienia, natomiast wskazał jedynie na popełnienie w sprawie uchybienia o charakterze proceduralnym. Okoliczności przytoczone przez skarżącą jako uzasadnienie podrobienia wymienionych w skardze dokumentów nie dają się przy tym pogodzić z rozumieniem tego pojęcia jako przesłanki wznowienia postępowania. Dla przyjęcia, że dokument został przerobiony konieczne byłoby bowiem dowiedzenie, że osoba, od której miałby on pochodzić, nie jest rzeczywistym autorem oświadczenia, zaś przerobienie rozumiane być powinno jako wprowadzenie do dokumentu przez osobę trzecią zmian lub poprawek naruszających jego autentyczność. Konieczne jest przy tym, by nieautentyczny dokument stanowił merytoryczną podstawę rozstrzygnięcia. Skarżąca nie wykazała żadnej z tych okoliczności, a podała jedynie, że wymienione przez nią dokumenty zawierają informacje niezgodne z prawdą, co w świetle art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. nie może stanowić przesłanki wznowienia postępowania. Również brak podpisania jednego z dokumentów w sposób zgodny z zasadami reprezentacji Spółdzielni przez członków jej Zarządu nie wpływa na jego autentyczność. Z uzasadnień orzeczeń sądów obu instancji wynika przy tym, że żaden z tych dokumentów nie stanowił merytorycznej podstawy rozstrzygnięcia w sprawie.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Apelacyjnego skarżąca wniosła o jego uchylenie w całości i zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem: - art. 410 § 1 k.p.c. przez odrzucenie skargi o wznowienie postępowania, mimo istnienia podstaw wznowienia wskazanych w tym przepisie, bowiem dokumenty wystawione przez pozwaną zawierają informacje sprzeczne z prawdą w zakresie faktów istotnych dla sprawy, a skoro skarżąca odszukała te dokumenty dopiero po zapoznaniu się z księgą wieczystą, do której z uwagi na treść art. 36¹ ust. 4 w zw. z ust. 3 u.k.w.h. miała ograniczony dostęp, to nie mogła ich przedstawić we wcześniejszym postępowaniu; - art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. przez pominięcie wiążących ustaleń Sądu Najwyższego, który uznał, że w sprawie spełniona została przesłanka wznowienia postępowania w postaci oparcia wyroku na podrobionym

dokumencie; - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. w zw. z art. 406 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego sprawy.

Pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i przyznanie jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wbrew stanowisku skarżącej, w sprawie nie zostały spełnione przesłanki wznowienia postępowania, o których mowa w art. 403 § 1 pkt 1 i art. 403 § 2 k.p.c. Należy zauważyć, że instytucja wznowienia postępowania ma charakter nadzwyczajny, gdyż umożliwia wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądów. Z tego powodu przesłanki wznowienia powinny być interpretowane w sposób ścisły (tak SN w postanowieniu z 12 grudnia 2002 r., III AO 23/02, niepubl.).

Trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, że za podrobiony uznaje się dokument sporządzony w całości przez inną osobę niż ta, od której ma pochodzić, natomiast przerobienie dokumentu polega na dokonaniu zmian w jego treści (tak SN w wyroku z 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, niepubl i postanowieniu z 12 października 2007 r., V CZ 91/07, OSNC-ZD 2008, nr 3, poz. 83). Odrębnie traktować natomiast należy tzw. fałsz intelektualny dokumentu, tj. poświadczenie w jego treści nieprawdy przez autora działającego we własnym imieniu. Powódka zarzuca, że osoby działające w imieniu pozwanej sporządziły wskazane w skardze dokumenty, ale zawarły w nich nieprawdziwe informacje, a to wyklucza możliwość uznania tych dokumentów za podrobione lub przerobione. Należy też zauważyć, że pismo procesowe pełnomocnika pozwanej w żadnym wypadku nie może być traktowane jako dowód w sprawie, podlegający ocenie z punktu widzenia art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c.

Skarżąca nie wykazała także drugiej koniecznej przesłanki wznowienia wynikającej z art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c., a mianowicie, że podrobiony lub przerobiony dokument stanowił podstawę wydania wyroku. Warunku tego nie spełnia samo zaliczenie dokumentu do materiału dowodowego lecz konieczne jest także dowiedzenie funkcjonalnego związku między tym dokumentem a wydanym rozstrzygnięciem (tak SN w postanowieniu z 20 października 2005 r., I CZ 80/05, niepubl.). W świetle okoliczności wskazanych przez skarżącą nie można uznać, by w rozpoznawanej sprawie związek taki miał miejsce.

Skarżąca niezasadnie podnosi także, że w postępowaniu, którego dotyczy skarga nie mogła skorzystać z dowodów w postaci aktu notarialnego i decyzji o ustanowieniu użytkownika wieczystego. Z art. 36¹ ust. 3 w zw. z ust. 4 u.k.w.h. wynika wprawdzie, że

dostęp do akt księgi wieczystej ma jedynie osoba legitymująca się interesem prawnym, pojęcie to rozumiane jest jednak szeroko i obejmuje wszystkie osoby, których praw dotyczy treść księgi wieczystej (por. S. Rudnicki [w:] *Ustawa o księgach wieczystych i hipotece. Przepisy o postępowaniu w sprawach wieczysto-księgowych. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 232). Z tego powodu należy uznać, że skarżącej w całym toku postępowania służyło prawo wglądu do akt księgi wieczystej i zgłaszania na tej podstawie wniosków dowodowych. W zażaleniu nie stwierdzono przy tym, by dokumenty powołane jako nowe dowody w sprawie mogły mieć wpływ na jej wynik, stosownie do art. 403 § 2 k.p.c.

Bezasadny jest wreszcie zarzut, że Sąd Apelacyjny pominął ustalenia Sądu Najwyższego co do istnienia podstaw dla wznowienia postępowania. W postanowieniu z 26 sierpnia 2009 r. Sąd Najwyższy stwierdził jedynie, że poprzednie postanowienie Sądu Apelacyjnego wydane zostało z naruszeniem przepisów proceduralnych (art. 410 § 1 k.p.c.) i nie przesądził sprawy co do meritum. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że treść skargi - wbrew ocenie Sądu Apelacyjnego - zawiera powołanie okoliczności mających świadczyć (zdaniem skarżącej) o sfałszowaniu dokumentów, które zostały pominięte przy wydawaniu rozstrzygnięcia. Ocena tych okoliczności z punktu widzenia przesłanek wznowienia postępowania pozostawiona została autonomicznej decyzji Sądu Apelacyjnego.

W świetle powyższego uznać trzeba, że Sąd Apelacyjny dostatecznie przeanalizował okoliczności, na które powoływała się powódka dla uzyskania wznowienia postępowania i prawidłowo te okoliczności ocenił w świetle ustawowych kryteriów decydujących o dopuszczalności wznowienia. Zażalenie powódki zostało zatem oddalone (art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.). O kosztach postępowania zażaleniowego, Sąd Najwyższy orzekł w uwzględnieniu wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na zażalenie, na podstawie art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz. U. 2002 r. Nr 163, poz. 1348 ze zm.